

studying the biological and ecological peculiarities of the pests, their harmfulness as well as the effective ways in order to protect the spring rape and mustard crops from the harmful insects.

УДК 632.7 : 633.853.4

С. В. Станкевич, канд. с.-г. наук, доцент, **К. С. Череватенко**,
магістр, **В. В. Хмелівський**, магістр, **Д. М. Давидов**, бакалавр,
М. М. Захарченко, бакалавр

Державний біотехнологічний університет

ПОШКОДЖЕНІСТЬ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР З РОДИНИ КАПУСТЯНИХ ДОМІНУЮЧИМИ ШКІДНИКАМИ У 2021 р.

У 2021 р. на дослідних ділянках ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В.В. Докучаєва висівали 9 ярих олійних культур котрі належать до родини капустяних: ріпак ярий сорту Отаман, гірчицю білу сорту Кароліна, гірчицю сизу сорту Тавричанка, гірчицю чорну сорту Софія, редьку олійну сорту Журавка, рижій ярий сорту Гірський, а також суріпицю яру, індау посівний і крамбе. Останні шість культур Результати досліджень показали, що ці культури незаслужено перебувають в тіні традиційних олійних капустяних культур – ріпаку та білої і сизої гірчиці, адже зазвичай менше заселяються та пошкоджуються домінуючими видами фітофагів.

Головними причинами отримання низького врожаю олійних культур є недотримання агротехніки та великі втрати від шкідливих організмів, що складають 30–40 % і більше, тому розробка ефективної, науково обґрунтованої системи захисту посівів при сучасних технологіях вирощування виходить на перше місце.

Домінуючими видами шкідників на посівах олійних капустяних культур були комплекс хрестоцвітих клопів: капустний або розмальований (*Eurydema ventralis* Kol.), ріпаковий (*E. oleracea* L.), гірчичний (*E. ornata* L.); капустяна попелиця (*Brevicoryne brassicae* L.); капустяна міль (*Plutella maculipennis* Curt.); ріпаковий квіткоїд (*Meligethes aeneus* F.); оленка волохата (*Tropinota (Epicometis) hirta* L.), хрестоцвіті блішки: чорна (*Phyllotreta atra* F.), синя (*Ph. nigripes* F.), світлонога (*Ph. nemorum* L.), хвиляста (*Ph. undulata* Kutsch.), виїмчаста (*Ph. vitata* Redt.) и ширококосмугаста (*Ph. armoracie* Koch.).

В ході досліджень за домінуючими видами шкідників було встановлено, що різні культури не в однаковому ступені пошкоджувались комахами (табл. 1).

1. Пошкодженість різних видів олійних капустяних культур (ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2021 р.)

Вид рослини	Міра пошкодження рослин різними видами шкідників					
	хрестоцвіт і блішки	хрестоцвіт і клопи	ріпакови й квіткоїд	капустян а попелиця	капустян а міль	оленка волохат а
Ріпак ярий	+++	+++	++	+++	+++	+
Суріпиця яра	+++	+++	++	+++	+++	+
Гірчиця біла	+++	++	++	+	++	+
Гірчиця сиза	+++	+++	++	+++	+++	+
Гірчиця чорна	+++	++	++	+	++	+
Індау посівний	+++	+++	+	+	++	+
Редька олійна	++	++	0	+	++	+
Крамбе	+	++	0	+	++	+
Рижій ярий	0	0	0	0	0	0

Умовні позначення: +++ рослини пошкоджуються в сильному ступені; ++ рослини пошкоджуються в середньому ступені; + рослини слабо пошкоджуються; 0 пошкодження відсутні.

Згідно даних наведених у табл. 1 видно, що хрестоцвіті блішки віддавали перевагу при виборі кормової рослини ріпаку ярому, суріпиці, індау і різним видам гірчиці, в меншому ступені – редьці олійній та крамбе, і взагалі не жилились на рижію ярому. Слід зазначити, в 2021 р. через погодні умови щільність популяції блішок була відносно низькою, хоч і перевищувала ЕПШ.

Хрестоцвіті клопи надавали перевагу ріпаку ярому, суріпиці ярій, індау посівному та гірчиці сизій, слабкіше клопи пошкоджували білу

та чорну гірчиці, редьку олійну і крамбе, і взагалі не живилися на рижію ярому.

Ріпаковий квіткоїд у 2021 р. був менш численним, ніж блішки та клопи. В середньому ступені заселяв ріпак ярий, суріпицю яру та різні види гірчиці. В слабкому ступені пошкоджувався індау посівний. Взагалі не відмічено живлення на редьці олійній, крамбе та рижію ярому. Що, можливо, пояснюється білим кольором квіток у редьки та дрібним розміром квіток у крамбе та рижію.

Капустяна переважно заселяла ріпак ярий, суріпицю яру та гірчицю сизу – культури, які мають гладеньке стебло без опушення. Значно слабкіше пошкоджувалася біла та чорна гірчиці, індау і редька олійна, стебло яких є опушеним і колючим та крамбе. Також відмічено, що попелиця взагалі не живилася на рижію ярому.

Капустяна міль у сильному ступені пошкоджувала ріпак ярий та суріпицю яру, і менше – всі види гірчиці, індау, крамбе та редьку олійну. Живлення гусениць не відмічено на рижію ярому.

Оленка волохата є багатоїдним шкідником. У цьому році її чисельність не була високою. Шкідником у слабкому ступені було заселено квіттки всіх культур крім рижію ярого.

Із даних наведених в табл. 1 можна побачити, що ріпак ярий, суріпиця яра та гірчиця сиза найбільше пошкоджуються всіма домінуючими видами шкідників олійних капустяних культур. Гірчиця біла, гірчиця чорна та індау посівний пошкоджуються цими видами комах у меншій мірі. Редька олійна та крамбе слабо заселяються шкідниками. Рижій ярий взагалі не заселявся спеціалізованими видами шкідників олійних капустяних культур.

УДК 632.7.04/.08

К. С. Сухомлінова, магістр, **І. П. Леженіна**, канд. біол. наук, доцент
Державний біотехнологічний університет

ТРОФІЧНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ АДВЕНТИВНОГО ВИДУ КВАСОЛЕВОГО ЗЕРНОЇДА *ACANTHOSCELIDES OBTECTUS* (COLEOPTERA: CHRYSOMELIDAE: BRUCHINAE)

Квасолевий зерноїд *Acanthoscelides obtectus* (Say, 1831) у сучасному розумінні належить до великої, добре відокремленої морфологічно і біологічно, підродини зерноїди (Bruchinae), родини листоїди (Chrysomelidae).